

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtlet in velja s poštnino vred in v Mariboru s poštnin-
njem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr. — Poslat
leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištrn v dijaškem sek. listu
(Knabeneminar). — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez
posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —
Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
Za oznanila se plačajo od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat 12 kr., tretkrat 16 kr.

Bismark v Trstu.

Nemško-prajzovski višji minister ali kancelar Bismark išče izdelkom nemškega obrta, fabrik in industrije na vse strani sveta potov odpreti in kupcev najti. Pograbi tudi v drugih delih sveta zemlje, kder in kolikor le more. Tako širi čast in veljavo nemštva, pa tudi gmotni blagor podpira. Nedavno so novine objavile novico, da je mogočnega kancelarja začel v oči zbadati tudi naš Trst. Namerava namreč tam ustanoviti z nemškim denarjem in z nemškimi ljudmi posebno nemško-prajzovsko parobrodno društvo — „deutsche Dampfschiffarth Gesellschaft“, — ki bi naj sčasoma prevažanje blaga po Jadranskem morji spravila v prajzovske roke in oblast. Ako se to zgodi, bilo bi nam v nečast, škodo in nevarnost.

Od Devina do Kotora je vse Primorje naše avstrijsko, prebivamo Slovenci in Hrvati. V Jadranskem morji imamo torej prvenstvo. Prajnima niti peščice lastne zemlje tam. Ako se torej tujec ondi šopiriti začne ter nas v stran poriva, nam gotovo to ne more biti v čast. Prevažanje blaga po morji daje veliko zaslužka, redi in bogati vse Primorje. Če sedaj tujci vse to na se spravijo, koliko oškodovanje bomo trpeli! Uže sedaj čutimo prav nemilo slabo gospodarstvo pri našem avstrijskem Lloidu ali parobrodnem društvu. Vrinoli so se namreč v vodstvo tega društva skoro sami Judi. Čeravno smo uže milijonov v podporo žrtvovali, propada društvo, a Judi se bogatijo. Ako se vrine še tujec Prajz, uničeno je društvo v kratkem, a s tem avstrijsko trgovinsko mornarstvo. Naposled Bismarkovo trgovinsko podjetje v Trstu ni brez političnega pomena. To kaže uže prošnja Würtemberske trgovske zbornice, ki je prosila v Berlinu podpore v Trstu „kamor (namreč proti Trstu) nas vleče zemljepisna lega, zgodovinska preteklost in politična skupnost“ (Oha!) in izrek Bismarkov l. 1866: Triest bleibt unter allen Umständen ein deutscher Hafen. S tem se

tjuje dežele minister vtika v naše zadeve, daje pogum našim prusakom, neti narodne prepire in nadelava pot — vojski. Da Bismark v Trst sili, to je vsakako sumljivo; če se ustanovi tam še prajzovska naselbina s parobrodno društvom, bo to nam v nečast, škodo in hudo nevarnost. Želeti je torej, da se to zabrani. Naj se društvo Lloid izpiplje Judom in vrne Avstriji in jenemu mornarstvu v Jadranskem morji!

Desterniški.

Zgodovina štajerskih Slovencev.

Naše ljudstvo, tudi na kmetih, kaj rado prebira zgodovinske knjige. Krempeljnovce: Dogodivščine štajerske zemlje so ob svojem časi šle od roke v roko in veliko pripomogle, da je narod se zavedati pričel. Toda v teku 40 let je slovstvo toliko napredovalo, slovenščina se ugledala in razvila, da bi trebalo Krempelna zelo preurediti ali novo zgodovinsko knjigo izdati. Zgodilo se je poslednje. G. Ivan Lapajne, bivši nadučitelj v Ljutomeru, sedaj meščanske šole ravnatelj in c. k. šolski nadzornik v Krškem ob Savi, spisal, založil in izdal je pri bukvarji R. Milici v Ljubljani novo zgodovino štajerskih Slovencev.

Matica slovenska je uže pred 15 leti namerjavala izdati podobno delo pa ni dobila pisateljev, dokler se ni oglasil g. Lapajne. Začel je l. 1880 gradivo zbirati. Podpirali so ga gospodje: Majciger, Ripšl, Macun, Šumi, Jamšek, Karba, zlasti pa D. Trstenjak, M. Slekovec, dr. Kos in J. Močnik, ki so rokopis pregledali in popravili. Knjiga, v velikej osmerki, šteje 320 strani. Ako pomislimo, da g. pisatelj ni imel velikih knjigarn na razpolago, sam tudi po poklici ni zgodovinar, ampak bolj zasebni častilec zgodovine, moramo se res čuditi srečnemu vspehu štiriletnega truda. V gladkej, lehkoumljivej slovenščini beremo tukaj spisane zgodovinske dogodke, ki se nanašajo na štajerske Slovence od najstarejših časov do najno-

vejše dobe. Vsečina je tako razvrstena: Stari vek, Srednji vek, Novi vek, tukaj ob konci dodjana je tudi cerkvena zgodovina, kulturna zgodovina in šolstvo štajerskih Slovencev, nekateri imenitni štajerski Slovenci v novem veku, Štajerski nemški učenjaki, Razne nezgode pa tudi vesele prigodbe, Zgodovina mest in trgov.

Vse je s čudovito marljivostjo zbrano in spretno razloženo. Da je marsikaj pomanjkljivega, to priznava g. pisatelj sam. Zato prosi naj mu čitatelji dopošljejo svoje opomnje in popravke, da se porabijo za mogoči drugi natis!

Prepuščajoč podrobneje oceno strokovnjakom dobro nam došle knjige izrekamo g. pisatelju najiskrenejšo zahvalo za njegovo požrtvovalno, neumorno domoljubje.

Knjigo pa priporočamo ljubljene rojakom, naj jo kupujejo in širijo mej narod. Veliko bo koristila. Cena vezanemu iztisu je 1 fl. 20 kr. pri g. pisatelji v Krškem ob Savi, Gurkfeld.

Desterniški.

Gospodarske stvari.

Laneno seme kot živinska klaja.

Namesto preš ali prge se na mnogih krajih pitanim volom tudi laneno seme s pridom poklada. Slasti se taka krma priporoča v drugi ali tretji pitani dobi, ko gre najbolj na to, da se krma kolikor mogoče bogata na masti napravi in da se živini prebavljanje in oddihavanje polajša in da se tako že bolj opitana goveda boleznimi obvarujejo. Laneno seme je goveda v večji meri in bolj rada ko druga oljnata semena. Laneno seme pospešuje prebavljanje sirovega proteina t. j. jajčnega beljaka, pomnožuje izporabljenost drugih krminih delkov in pohitrjuje prijemanje na teži. Živina z lanenim semenom pre ne izgubi niti veselja do jedi niti si ne pokvari lahko želodeca, če se ji tudi poprek nekoliko več krme poklada, da prej odebelijo. Že trideset let sem, tako pripoveduje neki pitavec goveje živine, pokladam svojim pitovnim govedom (600 kil žive teže) na glavo in dan s prva bolj veliko-obsežno pozneje bolj redovno rezanje z 80 litrov tropin iz žganjarije poparjeno zraven treh kil drobljanca po $\frac{1}{6}$ pa tudi po 1 kilo moke iz lanenega semena z najboljšim uspehom. Laneno seme se prav previdno v krušni peči posuši in potem v stopah ali kaki posebni za to pripravljeni mašini v tenko moko razdrobi. Ta moka se trikrat na dan v kadi z vrelini žganjskimi tropinami popari, z drobljanci na enak način poparjenimi pomeša, razhladi, se s poparjenim rezanjem zmeša in tako pitavni živini trikrat na dan položi. Po mislih skušenih angleških pitavcev

se brez lanenega semena krepko in okusno še opitati ne dajo.

Pomoček proti driski pri teletih.

Brž ko se driska pri teletu pojavi, daje se bolenemu teletu večkrat na dan vode, v kateri se je akacijino perje ali pa tudi akacijini les delj časa kuhalo. Najbolje so mladike vej, ki niso še prestare. Ta voda se daje bolenemu teletu, dokler ozdravi. Tudi klistire iz te vode dobro delujejo. V večji meri pomaga ta voda tudi vsaki drugi večji živini v enakem slučaju. Driska pri teletih je tako pogostna in trvatna bolezen, da je vsako sredstvo, o katerem se izve, dobro došlo in pozornosti vsakega živinorejca vredno, in sicer toliko bolj, kolikor različnejše so oblike tega bolenja in kolikor manj se je dosedaj našlo sredstvo, ki bi v vsakem slučaju zanesljivo pomagalo.

Dobra pijača bolenikom in zdravim.

Vzemi sive rajnete, razreži jih s kožo vred in semensko hišico tako da so drobljanci na centimeter debeli. Teh krljev se nareže v čajino ponvico toliko, da je ponvica za dva dela polna. Če se pijača do večera pripraviti hoče, tako je treba jabelčne krlje že o poldne z vrelo vodo popariti. Na to se ponvica, seveda mora ta biti glinena ali parcelanasta, nikakor pa plehasta, polna z vodo naliže in v pečni cevi do večera stati pusti najmanj 6 ur. Pred pitjem privzame se nekoliko sladkorja in to je pijača boljša od vsakega drugega čaja. Ko se je vsa pijača raz jabelčnih drobljancev popila, se zopet na novo vode na nje naliže in drugi naliv, ki je do prihodnjega večera v topli pečni cevi stal, je skoraj ravno tako dober, kakor prvi.

Vrednost sena kot krme v primeri z drugimi krminami.

Na Angleškem so v poslednjem času poskušali in sledeče našli: 100 kil sena ima toliko krmine vrednosti v sebi, kolikor 275 zelene turšične slame, 400 kil zelene detelje, 442 ržene slame, 360 pšenične slame, 160 ovsene slame, 180 ječmene slame, 153 grahovne slame, 300 ajdove slame, 400 suhe turšične slame, 200 ajdove slame, 175 kil surovega krompirja, 500 kil strnišne repe, 300 kil korenja, 54 kil rži, 46 kil pšenice, 59 ovsa, 45 grašne in bobove soršice ali mešanice, 64 kil ajde, 57 turšice, 65 pšeničnih otrobi, 167 kil rezi iz pšenične, grahove in ovsene slame, 59 lanenega semena in 330 kil repe.

Sejmi. 12. jan. Planina, Nova cerkva, 15. jan. Gradec, 17. jan. Kapela v brežiškem okraji, sv. Peter pri Radgoni, Petrovče, Tilmič pri Lipnici.